

Bevlogen vakmanschap van Sadegh Memarian

'EEN GOED TAPIJT IS EEN INVESTERING VOOR HET LEVEN'

PERZISCHE TAPIJTEN, OOK WEL OOSTERSE TAPIJTEN GENOEMD, ZIJN TERUG VAN NOOIT WEGGEWEEST. VOORAL DE VRAAG NAAR MODERNE ONTWERPEN GROEIT. DE IRANIËR SADEGH MEMARIAN STAAT MIDDEN IN DE TRADITIE VAN TAPIJTKNOPEN: HIJ VERKOOPT EN RESTAUREERT OUDE EN NIEUWE TAPIJTEN.

Tekst | Boudewijn Drechsler

Fotografie | Etta van der Aa

*Sadegh beheerst alle bestaande
weef- en knooptechnieken*

De winkel van Sadegh zit in hartje Haarlem, aan de Jacobijnestraat. Aan de wanden, op de vloer, overal waar je kijkt bevinden zich tapijten van puur en zuiver wol. En dat ruik je. Er hangt een heerlijke, landelijke geur. Wat ook opvalt zijn de moderne designs. Wie denkt hier alleen de roodblauwe motieven van de tafelkleedjes van zijn oma aan te treffen, komt bedrogen uit. Tegenwoordig gaan moderne ontwerpen en oeroude technieken gebroederlijk samen. 'Het is een echt geduldwerkje, want het gebeurt nog met de hand,' vertelt Sadegh. 'Met een tapijt van tweeënhalve bij drie meter zijn twee mensen vier maanden bezig.'

Op zijn veertiende begon Sadegh als leerling-restaurator in het atelier van zijn vader, die het vak weer had geleerd van zijn eigen vader. Sadeghs' opa was zelfs vermaard in Iran: hij werkte in opdracht van diverse musea én de Koninklijke familie en werd twee keer uitgeroepen tot beste kunstenaar en ambachtsman van het jaar. Sadegh woont sinds 1995 in Nederland en ook hier beoefent hij het vak van zijn voorvaders met veel plezier. 'Het is het enige dat ik kan en ik ben er trots op,' zegt hij lachend maar resoluut.

Investering

Oorspronkelijk werden de tapijten vervaardigd om de wanden en de vloer van nomadententen te isoleren. Maar het waren ook statussymbolen. Het oudst bekende voorbeeld stamt uit ongeveer 500 voor Christus. Hoewel de kunst van het tapijtknopen wereldwijd verspreid is, komen de echte hoogstandjes uit voormalig Perzië, het tegenwoordige Iran, en dan vooral het Noorden. Het geheim zit 'm in de verfijnde knooptechniek en wol. 'De wol van Perzische schapen heeft lange vezels en is vettiger dan gewone wol. Dat kun je goed voelen. In zo'n vezel dringt het vuil niet makkelijk door en kun je vlekken dus goed verwijderen.' Nog een voordeel van deze vezels is dat ze niet pluizen. Daarom zijn Iraanse tapijten zeer geschikt voor mensen met wolallergie.

Sadegh laat enige voorbeelden zien. 'Populair zijn de tapijten met traditioneel motief maar dan in slechts twee of drie zachte kleuren. Dit past vaak beter bij het interieur en houdt het beeld rustig.' Ter vergelijking toont hij een traditioneel kleed met een soortgelijk motief, maar dan bontgekleurd. Op het oog lijkt het tapijt gloednieuw. Niet dus. 'Deze is uit 1880. Maar de kleuren

Links en boven | Op dit moment is Sadegh bezig met de restauratie van een immense loper uit het stadhuis van Haarlem. De belangrijkste norm hierbij is onzichtbaarheid. De wol verft hij daarom zelf. De gehavende stukken worden draadje voor draadje uitgehaald en knoop voor knoop hersteld.

zijn nog enorm helder en de motieven haarscherp. Een goed tapijt is een investering voor het leven, het wordt alleen maar meer waard.' Sadegh slaat een catalogus open en wijst op een exemplaar. 'Deze is onlangs geveild bij Christy's voor zeven miljoen euro.'

Walk-in vrieskast

Naast een winkel heeft Sadegh een textielrestauratieatelier, ICAT genaamd, dat hij runt met twee andere restauratiespecialisten. Het atelier is gevestigd in een ruime loods buiten de stad. Er hangen en liggen overal vloerkleden, wandtapijten en andere voorwerpen van textiel: antieke en moderne stukken uit musea, zeventiende-eeuwse wandtapijten, lopers, banieren en vlaggen. Zelfs de huid van een grizzlybeer uit Paleis Het Loo, voor bij de haard, werd hier onlangs gereinigd en gerestaureerd. Alles wat binnenkomt verdwijnt voor twee weken in de enorme 'walk-in' vrieskast, waar bij een temperatuur van min 21 graden Celsius eventueel aanwezig ongedierte gegarandeerd het loodje legt. Hierna wordt het tapijt, afhankelijk van de staat waarin het verkeert, droog, chemisch of nat gereinigd. Bij droog reinigen kan men denken aan borstelen. Nat reinigen gebeurt door voorzichtig water over het tapijt te vernevelen en dit samen met het losgekomen vuil weer op te zuigen. Omdat oude tapijten snel kunnen vervormen, worden ze niet zelden gespannen gedroogd. Hierdoor blijven ze in vorm. Chemische middelen komen alleen bij moeilijke vlekken om de hoek kijken.

Onzichtbaarheid

Op dit moment is Sadegh bezig met een immense loper uit het stadhuis van Haarlem, een geknoopt tapijt van Nederlandse makelij uit de jaren dertig. Het vakjespatroon van ketting- en inslagdraden is op sommige plekken gehavend. Sadegh laat zien hoe hij de draden herstelt en de versleten plekken opnieuw knoopt, maar het gaat te snel om goed te kunnen volgen.

Het maakt Sadegh overigens niet uit of hij een Iraans, Turks of Nederlands vloertapijt onder handen heeft, hij beheerst alle bestaande weef- en knooptechnieken. De belangrijkste norm die hij bij restauraties hanteert is onzichtbaarheid: je mag de herstelde plekken niet zien zitten. Uiteraard heeft hij hiervoor wel de juiste wol in de juiste kleuren nodig. Voor Europese tapijten haalt hij de wol meestal uit Frankrijk of Engeland en verft deze vervolgens zelf.

Dat Sadegh en zijn collega's een goede naam hebben blijkt wel uit de uitgebreide portfolio met onder andere het Vredespaleis, het Rijksmuseum en, jawel, de tapijten van de Koningin op Huis ten Bosch. Net als zijn opa in Iran ooit deed. 'Maar alleen als zij op vakantie is, hoor,' voegt hij hier meteen aan toe. Alsof dat zijn werk minder bijzonder maakt. ■

Informatie

Memarian
Jacobijnestraat 4 zwart
2011 TH Haarlem
Tel. 023 – 542 48 26
www.memarian.nl
www.icattextielrestauratie.nl

Eeuwenoude knooptechniek

Een Perzisch tapijt wordt geknoopt op een weefgetouw. Na elke draad, het inslagkoord, dat door de verticale kettingkoorden wordt geweven, volgt een rij knopen van wollen draadjes die twee kettingkoorden samenbinden. Hoe dichter deze kettingkoorden op elkaar staan, hoe voller en fijner het tapijt. Afhankelijk van het patroon worden er verschillende kleuren gebruikt. Naast wol werkt men soms ook met het duurdere zijde om bepaalde details in het ontwerp te benadrukken. Als het tapijt afgeknoopt is, worden met een schapenscheerderschaar de honderdduizenden dicht op elkaar geknoopte draadjes op lengte geknipt, zodat er een egaal oppervlak met strakke motieven ontstaat.

Perzische tapijten hebben namen die zijn afgeleid van de plaats of stam van herkomst, zoals Nain, Isfahan, Tabriz, Oom, Qasqhai, Shiraz. Een bijzondere plaats neemt de Ziegler in. Dit tapijt is vernoemd naar een Britse firma.

